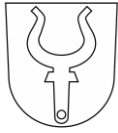

Hailuodon kunta

Hankintaohje

Hyväksytty kunnanhallituksessa 11.8.2020 § 178

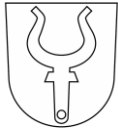

Sisällys

1	Hankintaohjeiden soveltaminen	5
2	Hankintaperiaatteet	6
3	Hankintojen suunnittelu	7
3.1	Hankinnan valmistelu	7
3.2	Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö.....	8
4	Laatuvaatimukset	8
4.1	Yleiset laatuvaatimukset	8
4.2	Tekniset eritelmät	9
4.3	Laadunvarmistus ja -valvonta.....	9
5	Hankinta leasingrahoituksella	9
6	Suorahankinta	10
7	Pienhankinnat	11
7.1	Yleiset periaatteet	11
7.2	Hyvien toimittajien kartoittaminen	12
7.3	Tarjoajien kelpoisuuden arviointi.....	12
7.4	Vertailuperusteet	13
7.5	Tarjouspyyntö.....	13
7.6	Hankintapäätös ja -sopimus	13
8	Kansallisen kynnysarvon ylittävät EU-kynnysarvon alittavat hankinnat	14
8.1	Hankintalain määräykset.....	14
8.2	Kilpailutusmenettelyt	14
9	EU- kynnysarvon ylittävät hankinnat.....	15
9.1	Yleistä.....	15
9.2	Kilpailutusmenettelyt	15
10	Kynnysarvot ylittävistä hankinnoista ilmoittaminen.....	16
11	Sopimus	17
12	Erinäiset määräykset.....	18

4 HANKINTAOHJE

1 Hankintaohjeiden soveltaminen

Sen lisäksi, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (1397/2016) eli hankintalaissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista hankinnoista annetussa laissa (1398/2016) eli erityisalojen hankintalaissa ja niitä täydentävissä säädöksissä, kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään sekä kunnan taloussäännössä määrätään, noudatetaan Hailuodon kuntaan kuuluvien hankintayksiköiden hankinnoissa näitä ohjeita.

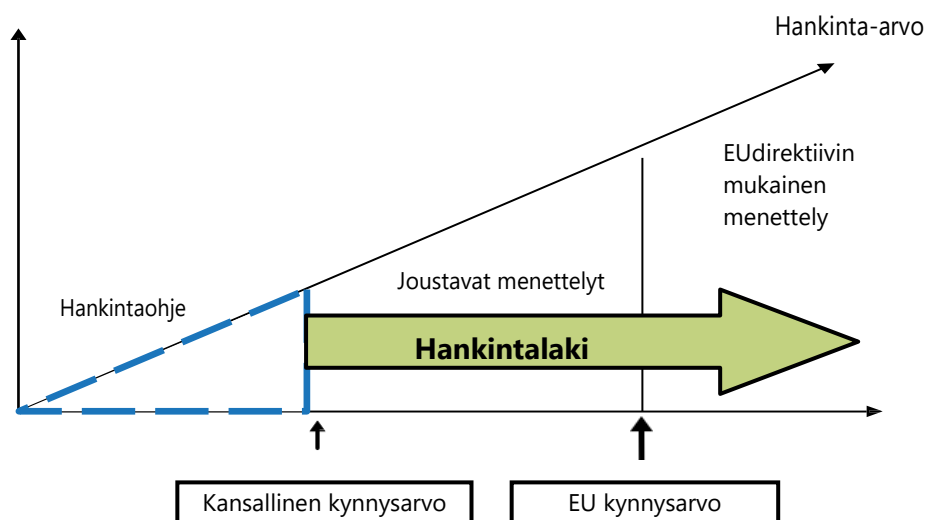
Hailuodon kunnan hankintaohjeita sovelletaan kaikkiin Hailuodon kunnan työyksiköihin ja laitoksiin. Ohjeiden merkitys korostuu kansalliset kynnyksiarvot alittavien hankintojen kohdalla (pienhankinnat), joihin ei sovelleta hankintalain velvoitteita. Hankintaohjeessa annetaan toimintaohjeita myös kansalliset kynnyksiarvot ylittäviin hankintoihin, joiden kohdalla on lisäksi otettava huomioon mahdolliset hankintalain ja -asetuksen yksityiskohtaiset velvoitteet.

Hankintalain tarkoittamalla hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Hankinnan rahoitustapa ei vaikuta hankintalainsäädännön soveltamiseen. Aina kun hankinnan suorittaa hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikkö, sovelletaan lakia julkisista hankinnoista rahoitustavasta riippumatta. Näin mm. projekti- ja hankerahoituksella tehtävät materiaalin ja palveluiden ostot tehdään noudattaen Hailuodon kunnan hankintaohjetta. Samalla tulee huomioida rahoituspäätöksissä mainitut hankinnan erityisehdot.

Kunnan tai kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Hankinnan säilyminen kuntakonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15 §:n ja oikeuskäytännön perusteella. Vastaavasti hankintalain mukaan arvioidaan, onko kuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä yhteistoiminnasta.

Hankinnat jakaantuvat taloudellisen arvon perusteella kolmeen eri ryhmään 1) hankintalaissa tarkoitettujen kansallisen kynnyksiarvon alittaviin, 2) kansallisen kynnyksiarvon ylittäviin ja 3) EU- kynnyksiarvon ylittäviin hankintoihin.

Kansalliset kynnysarvot (Hankintalaki 25 §) 1.1.2020

- tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut 60 000 €
- sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut (lain Liite E kohdat 1-4) 400 000 €
- muut erityiset palvelut (lain Liite E kohdat 5-15) 300 000 €
- rakennusurakat 150 000 €
- käyttöoikeussopimukset 500 000 €

EU-kynnysarvot (Hankintalaki 26 §) 1.1.2020 alkaen. Muut hankintayksiköt (mm.kunnat) (vahvistetaan kahden vuoden välein)

- tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut 214 000 €
- rakennusurakat 5 350 000 €

Eritysalojen hankinnat (Eritysalojen hankintalaki 13 §) 1.1.2020 (EU-kynnysarvo, ei erillisiä kansallisia kynnysarvoja)

- tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut 428 000 €
- sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja muut erityiset palvelut (lain Liite C) 1 000 000 €
- rakennusurakat 5 350 000 €
- käyttöoikeussopimukset 5 350 000 €

Hankinta-arvot ovat arvonlisäverottomia summia (alv 0 %).

2 Hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti ja niissä on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet (HL 2 §). Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin sen mukaan, kuin tarjouspyynnössä on esitetty.

Julkisen hallinnon peruseriaatteita ovat lainmukaisuus, julkisuus, avoimuus, verovarojen tarkoituksen mukainen ja tehokas käyttäminen, syrjimättömyys, tasapuolisuus ja suhteellisuus. Julkisissa hankinnoissa on noudatettava näitä periaatteita hankinnan laadusta tai arvosta riippumatta.

Avoimuus

Hankinnasta on tiedotettava riittävän laajasti, hankintamenettelyä koskevia tietoja ei salata, kaikki soveltuvat tarjoajat voivat jättää tarjouksen (avoin menettely) tai tarjousmenettelyyn valitaan riittävä määrä ehdokkaita (rajoitettu menettely, neuvottelumenettely) ja tarjouskilpailun ratkaisemisesta tiedotetaan tar-

jouskilpailuun osallistuneille. Hankintaa koskevat asiakirjat ovat julkisia ja tehdyt hankintapäätökset sekä hankintasopimukset pidetään yleisesti saatavana.

Syrjimättömyys

Tarjousmenettelyn kaikissa vaiheissa ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava samalla tavalla. Yrityksillä on oltava tasaveroiset mahdollisuudet tarjota tavaroita ja palveluja julkiselle sektorille. Koska tarjoajien määrän on oltava suhteessa hankinnan kokoon, täytyy hankintayksikön käyttää objektiivisia perusteita rajoittaessaan mahdollisten tarjoajien määrää.

Suhteellisuus

Tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten ja ehtojen tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden. Tarjouskilpailusta aiheutuvia kustannuksia tulee verrata tarjouskilpailulla aikaan saatuun säästöön. Esimerkiksi ilmoittelun laajuuden ja määrän on oltava suhteessa ilmoittamisesta arvioitavissa olevaan hyötyyn. Tarjouspyyntö on suhteutettava sekä muodoltaan (kirjallinen vai suullinen) että laajuudeltaan hankinnan kohteeseen. Tarjouksen tekemiseen käytettävän työn tulee olla suhteessa sekä hankinnan vaativuuteen että sen taloudelliseen arvoon.

Innovaationäkökulma

Hankintayksiköt voivat julkisten hankintojen kautta kannustaa yrityksiä kehittämään osaamistaan, uusia tuotteita, palveluita ja menettelytapoja. Tuotteiden ja palveluiden kehittämisvastuu ja sitä tukevien yhteistyömallien kehittäminen voidaan sisällyttää hankintojen kilpailuttamiseen ja hankintasopimuksen ehtoihin. Koska liikkumavara pienhankinnoissa on hankintalain mukaisia hankintoja suurempi, voi innovatiivisten hankintojen tekeminen ja uusien toimintamallien luominen pienhankinnoissa olla tehokasta.

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjoajaehdokkaita ja tarjouksentekijöitä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia on käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

3 Hankintojen suunnittelu

3.1 Hankinnan valmistelu

Kilpailuttamisessa noudatettavat menettelytavat on määriteltävä ennen kilpailun käynnistämistä. Kun hankintayksikkö ryhtyy suunnittelemaan hankintaa ja valitsemaan hankintamenettelyä, on sen huomioitava:

- hankinnan luonne
- onko kyseessä moniulotteinen palveluhankinta vai teknisesti helposti määriteltävissä oleva perustuote
- kertaluontoinen hankinta vai usein toistuva hankinta
- säännöllisesti vai epäsäännöllisesti toistuva hankinta
- hankinnan arvo (perustuu arvioon)
- laatutekijöiden merkitys

- elinkaarikustannukset
- markkinoilla oleva tarjonta

Suorat hankinnat eivät tule kysymykseen ilman erityisyyttä ja ne muodostavat aina poikkeuksen hankintakäytäntöön.

Hankinnoissa kannattaa hyödyntää markkinoilla olevaa tarjontaa ja kilpailua. Toimimalla avoimesti ja syrjimättömästi lisätään toimittajien kiinnostusta julkisiin markkinoihin ja vaikutetaan tarjonnan kehittymiseen. Tiedottamalla avoimesti hankintojen menettelytavoista poistetaan epäluuloja ja rakennetaan luotusta toimijoiden välille, mikä luo edellytyksiä uusien ratkaisujen syntymiselle.

3.2 Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö

Hankintalain 5§:n tarkoittama hankintayksikkö päättää, mitkä hankinnat toteutetaan hajautetusti tai keskitetysti. Eri vastuualueiden tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee mahdollisuuksien mukaan hankkia keskitetysti joko oman organisaation puitteissa tai hankintayhteistyössä.

Puitejärjestely on tapa toteuttaa pienet hankinnat kokonaisuutena kilpailuttamisedun saamiseksi. Kun hankintayksiköllä on usein toistuvia hankintoja, jotka yksittäisinä hankintoina alittavat kansallisen kynnyksen arvon, mutta esimerkiksi tilikauden ajalta yhteenlaskettuna ylittävät sen, kannattaa hankinnat kilpailuttaa suurempana kokonaisuutena. Hyvän hankintakäytännön vaatimukset täyttyvät yksittäisten tilausten kohdalla automaattisesti, kun puitejärjestelyt kilpailutetaan hankintalainsäädännön menettelytapasäännösten mukaisesti. Puitesopimuksilla rationalisoidaan hankintakäyttämistä velvoittamalla tilaajat ensisijaisesti käyttämään voimassa olevia sopimuksia. Hailuodon kunta tekee hankintayhteistyötä Monetra oy:n kanssa. Lisäksi kunnalla voi olla sitoumuksia KL-Kuntahankinnat Oy:n puitesopimukseen. Ennen hankintaan ryhtymistä onkin syytä selvittää, onko Hailuodon kunta mukana hankinnan kohdetta koskevassa puitesopimuksessa.

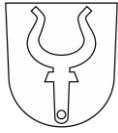
4 Laatuvaatimukset

4.1 Yleiset laatuvaatimukset

Hankintalain 5§:n tarkoittamalla hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta. Laadun määräys tapahtuu kunkin toiminta-alueen erityistarpeiden pohjalta. Hankintayksiköllä on perusvastuu siitä, että laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi.

Hankinnoissa on huolehdittava siitä, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista. Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa.

Tarjouspyynnössä esitettävät laatu koskevat vaatimukset voivat koskea esimerkiksi:

- toimittajan toiminnallisia valmiuksia, ellei niitä ole voitu ottaa riittävästi huomioon jo yrityksen kelpoisuutta arvioitaessa
- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia
- laadunvarmistusta
- sovellettavia standardeja
- teknisiä erityisvaatimuksia
- koulutusta, kokemusta
- ympäristövaikutuksia
- energiansäästöä
- huoltoa
- kestäväää kehitystä.

4.2 Tekniset eritelvät

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten teknisiä eritelmiä, ne tulee laatia noudattaen EU:n puitteissa vahvistettua yleistä hankintasanastoa (CPV). Hankintasanasto perustuu EU:n parlamentin ja neuvoston asetukseen n:o 2195/2002. Hankintasanastoa käytetään hankinta-asetuksen mukaisesti suppeammin EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa verrattuna ne ylittäviin hankintoihin.

Tehtävän määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen.

4.3 Laadunvarmistus ja –valvonta

Tavaran, palvelun tai rakennustyön laatu määritellään lähtökohtaisesti tarjouspyynnössä ja sen teknisissä liitteissä. Tilaaja voi laatujärjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta. Laadunvarmistuksen kohdalla voidaan viitata eri toimialoja koskevien yleisten sopimusehtojen mahdollisiin laadunvarmistusta koskeviin määräyksiin.

Ennen hankintapäätöksen tekoa voi olla tarpeen ottaa laite koekäyttöön. Laitteiden koekäyttöön ottamisesta päättävät tulosyksiköiden vastuuhenkilöt. Koekäytöstä on tehtävä laitteen omistavan yrityksen kanssa kirjallinen koekäyttösopimus.

5 Hankinta leasingrahoituksella

Hailuodon kunnalla on käytössä leasingrahoitussopimus (laiterahoitus), jonka kautta tuotteita voidaan hankkia osarahoituksella. Käytettävät rahoitusajat ovat 24 – 84 kk. Hankittavat tuotteet tulee kilpailuttaa tämän hankintaohjeen mukaan. Tilauksen yhteydessä laskutus ohjataan rahoitusyhtiölle. Tuotteiden lisäksi tilaus voi sisältää tuotteisiin liittyviä kertaluonteisia palveluita, kuten asennuspalveluita tai koulutus-

ta. Kun tuotteet rahoitetaan leasingrahoituksella, on suositeltavaa, että tuotteilla on vähintään vuokra-ajan mittainen myyjäliikkeen tai valmistajan takuu.

Ennen leasingrahoituksen kautta hankintaa, tulee tuotteelle määritellä sen elinkaaren mukainen vuokra-aika. Vuokra-aikaan voi kuulua enintään 84 kk:n sopimuskausi sekä 3-12 kk jatkovuokraaika.

Leasingrahoitusta on mahdollista käyttää seuraavissa tilanteissa:

- Pienlaitteet (toimistokoneet ja IT-laitteistot sekä tekniset kojeet ja laitteet). Vuokra-aika pääsääntöisesti 24-60 kk.
- Ajoneuvokalusto (henkilöautot ja muu ajoneuvokalusto sekä liikkuvat työkoneet). Vuokra-aika pääsääntöisesti 24-84 kk.
- Muu käyttöomaisuus (muu käyttöomaisuus sekä muut raskaat työkoneet). Vuokra-aika pääsääntöisesti 24-84 kk.

Leasingrahoitukseen liittyy myös sopimuskauden aikainen vuokravastuu sopimuskaudeksi, joka tulee kattaa talousarvion määrärahalla.

Hankkeiden kautta tehtävät hankinnat leasingrahoituksella tulee tarkastella tapauskohtaisesti erikseen, huomioiden hankepääatöksessä mainitut velvoitteet hankitun tuotteen säilyttämisestä sekä hankkeen tilitykseen liittyvät seikat.

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen hankintaan on oma huoltoleasingsopimus.

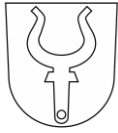
6 Suorahankinta

Hankinta ilman kilpailuttamista eli suorahankinta on mahdollista pienhankinnoissa, jos hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttamien on muutoin epätarkoituksenmukaista. Hankinnan vähäisyys on arvioitava hankintayksikön hankintavolyymien ja hankintojen luonteen pohjalta. Vähäisen hankinnan suuruutta ei ole laissa määritelty. Suorahankinta on mahdollista esimerkiksi silloin, jos tarjouskilpailussa mahdollisesti saavutettavat paremmat hinta- ja muut ehdot eivät ilmeisesti ylitä kilpailun järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Suorahankinta on mahdollista myös silloin, kun tavaran tai palvelun laatu ja hintataso ovat tiedossa, tai kun hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kysymyksessä on poikkeuksellisen kiireinen hankinta.

Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Palveluhankinnoissa kilpailuttamisen tarve on arvioitava tapauskohtaisesti. Yksittäisissä sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden hankinnoissa hankinta voidaan suorittaa tarvittaessa ilman kilpailua, jos kilpailuttaminen on epätarkoituksenmukaista.

- Vähäisen pienhankinnan arvot ovat tavara- ja palveluhankinnoissa alle 7 500 €, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa alle 7 500 € sekä rakennusurakoissa alle 30 000 €.

7 Pienhankinnat

7.1 Yleiset periaatteet

Vaikka hankintalaki ei koske kansallisen kynnsarvon alittavia hankintoja, myös pienhankinnat tulee kilpailuttaa. Hankinnan valmistelussa, päätöksenteossa ja tiedoksiannossa noudatetaan hallintolakia ja kuntalakia sekä kunnan sisäisiä ohjeistuksia. Lisäksi julkisuuslaki ja laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa ohjaavat hankintoja.

Menettelytapa 1

- alle 7 500 € tavaran tai palvelun hankinta, alle 7 500 € sosiaali- ja terveystalushankinnat sekä alle 30 000 € rakennus- ja käyttöoikeusurakat voidaan pääsääntöisesti tehdä suora-hankintana ilman kilpailutusta, yli 1 000 € hankinnoissa suositellaan hintojen tiedustelua muutamalta (3) toimittajaehdokkaalta.

Menettelytapa 2

- 7 500 - 15 000 € (pienhankinta) tavaran tai palvelun pienhankinta
- 7 500 – 15 000 € sosiaali- ja terveystalushankinta
- 30 000 – 50 000 € rakennus- ja käyttöoikeusurakat

on syytä kilpailuttaa siten, että tarjouspyyntö voidaan liitteineen toimittaa muutamalle (3–5) potentiaaliselle tarjoajalle joko sähköpostitse tai kirjallisesti postin välityksellä. Näistä hankinnoista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös.

Menettelytapa 3

- yli 15 000 € tavara- ja palveluhankinnat
- yli 15 000 € sosiaali- ja terveystalushankinnat
- yli 50 000 € rakennus- ja käyttöoikeusurakat

Näistä hankinnoista on tehtävä kirjallinen tarjouspyyntö 3 – 5 tarjoajalle ja tehtävä muu tarpeellinen ilmoittaminen. Pyydettyessä tarjouspyyntö on toimitettava kenelle tahansa sitä pyytävälle. Tarjoukset pyydetään lähettämään kirjaamoon. Tarjouspyynnössä on oltava vähintään toimitusaika, takuehdot ja tarjousten vertailuperusteet. Tarjous tulee valita tarjouspyynnössä valituilla perusteilla. Päätös on kirjallisesti perusteltava ja siitä tehdään viranhaltijapäätös. Hankinnasta tehdään kirjallinen tilaus tai sopimus.

Julkisuuslaissa säännellään kuntalaisten ja asianosaisten oikeudesta saada tietoa viranomaisen toiminnasta ja asiakirjoista. Tarjoukset tulevat julkisiksi viimeistään, kun sopimus on tehty.

Arvoltaan kansallisen kynnsarvon alle jääviin pienhankintoihin ei voi hakea muutosta markkinaoikeudesta, joten näitä hankintoja koskeviin viranhaltijapäätöksiin tai toimielimen hankintapäätöksiin annetaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Kunnallishallinnossa valituksen voi tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisesti järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen. Kunnan omistamien osakeyhtiöiden hankintapäätöksiin ei voi hakea muutosta.

Kunnallishallinnossa päätös voidaan panna täytäntöön ennen, kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranomainen kieltää täytäntöönpanon. Muutoksenhaku käy usein hyödyttömäksi, kun hankintasopimus on tehty. Täytäntöönpanoa onkin syytä lykätä, kunnes oikaisuvaatimusaika on kulunut. Jos oikaisua vaaditaan, täytäntöönpanoa on syytä lykätä niin kauan, kun oikaisuvaatimus on ratkaistu. Täytäntöönpanon lykkäämisen tarpeellisuutta tulee harkinta, jos muutoksenhakuprosessi jatkuu hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus voi valittajan vaatimuksesta myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon.

Hankinta suoritetaan pääsääntöisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen ja saatuihin tarjouksiin perustuen. Neuvottelumenettelyä ja suorahankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään silloin, kun tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole hankkeen erityinen laatu tai vähäisyys huomioon ottaen perusteltua esimerkiksi kilpailuttamisesta johtuvien kustannusten tai siihen kuluvan ajan johdosta.

Hankinnan arvon laskemisen perustana on koko hankintasopimuksen voimassaolon hankintojen kokonaisarvo. Kun arvioidaan, onko hankinta aito pienhankinta, on hankintaa arvioitava hankintaorganisaation kaikkien hankintojen näkökulmasta. Hankintakokonaisuuden ja sen arvon määrittämisessä on otettava huomioon

- miten usein hankinta toistuu
- miten hankintatarve on ennakoitavissa
- mitkä tuoteryhmät kannattaa hankkia yhtenä hankintana (taloudellisesti, tehokkaasti sekä tarkoituksenmukaisesti)
- miten em. seikat vaikuttavat kilpailun syntymiseen.

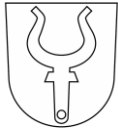
Pienhankinnoissa tulee hyödyntää yhteishankintayksiköiden kilpailuttamia tuotteita ja palveluja.

7.2 Hyvien toimittajien kartoittaminen

Potentiaalisten toimittajien kartoittaminen, soveltuvuuden arviointi ja valinta voidaan tehdä ennen varsinaisen hankintamenettelyn aloittamista. Soveltuvien tarjoajien valinta ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä edellyttää aktiivista vuoropuhelua potentiaalisten toimittajien kanssa. Kilpailutuksia ei saa aina kohdistaa samoille toimittajille, ellei tähän ole vahvoja perusteita (esimerkiksi alueella/ alalla ei ole muita toimijoita).

7.3 Tarjoajien kelpoisuuden arviointi

Jos hankinta joudutaan toteuttamaan nopealla aikataululla ja tiedot potentiaalisista toimittajista ja heidän osaamisestaan ovat puutteelliset, on tarkoituksenmukaista sisällyttää hankinnan kannalta oleellisia soveltuvuusehtoja tarjouspyyntöön. Hankintoja, joissa tarjoajien soveltuvuuden hankinta kohtainen arviointi on tarpeellista, ovat esimerkiksi rakennusurakat sekä erilaiset konsultti- ja koulutuspalvelut. Soveltuvuuden tarkastamista helpotetaan siten, ettei tarjoajilta edellytetä asetettuihin ehtoihin liittyvien asiakirjojen ja todistusten toimittamista tarjouksen yhteydessä. Tarjoaja vakuuttaa soveltuvuusehtojen täyttyvän ja vain tarjouskilpailun voittajalta pyydetään soveltuvuustodistukset nähtäväksi ennen sopimuksen allekirjoittamista.

Tilaajavastuulain velvoitteiden täytyminen (merkintä ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisävero- velvollisen rekisteriin, kaupparekisteriote, todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus ja maksusuunnitelma, todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai maksusopimus, selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista sekä selvitys työterveyshuollon järjestämisestä) ja on tarkistettava yli 9 000 euron (alv. 0) hankintojen yhteydessä.

7.4 Vertailuperusteet

Hankinnan luonne ohjaa, minkä sisältöinen tarjouspyynnön tulee olla. Koska pienhankinnoissa tavoitellaan yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä, tarjouspyyntöön sisältyviä laadullisia vertailuperusteita kannattaa käyttää harkiten. Mitä vähemmän vertailuperusteita tarjouspyyntöön sisällytetään, sitä vähemmällä työllä hankinta on mahdollista toteuttaa. Tarjouksia vertailtaessa ei saa ottaa mukaan vertailuperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyynnössä. Vaikka pyritään kevyisiin menettelyihin, se ei tarkoita, ettei myös laadullisiin seikkoihin kiinnitetä huomiota. Laatutekijät voidaan ottaa huomioon siten, että hankinnan minimivaatimustaso määritellään tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä. Tällöin hinta voi olla ainoa vertailuperuste.

7.5 Tarjouspyyntö

Tarjouspyynnöt tulee tehdä ensisijaisesti kirjallisesti. Jos tarjouksia pyydetään suullisesti (mikä voi olla perusteltua kiireellisissä tai hyvin yksinkertaisissa hankinnoissa), voidaan menettelyn tukena käyttää laadittuja lomakkeita, joihin on laadittu tarjouspyynnön kysymykset ja joihin vastaukset dokumentoidaan. Näin varmistetaan hankintapäätöksen taustalla olevan tiedon jäljitettävyys esimerkiksi tapauksessa, jossa syntyy epäily tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun toteutumisesta.

7.6 Hankintapäätös ja –sopimus

Yli 7 500 euron hankinnoista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava. Hankintapäätöksen tekee joko toimitus- tai viranhaltija, ja se annetaan tiedoksi normaalisti.

Viranhaltijoiden hankintarajat:

– kustannuspaikan vastuuhenkilö	5 000 €
– tulosalueen vastuuhenkilö	20 000 €
– palvelujohtaja	60 000 €
– kunnanjohtaja	80 000 €

Pienhankinnoissa erillisen sopimuksen tekemisen tarkoituksenmukaisuutta on harkittava tapauskohtaisesti. Jos erillistä sopimusta ei laadita, on syytä varmistaa, että hankinnan keskeiset ehdot ilmenevät hankinnan asiakirjoista.

8 Kansallisen kynnsarvon ylittävät EU-kynnsarvon alittavat hankinnat

8.1 Hankintalain määräykset

Kansallisen kynnsarvon ylittävissä, mutta EU-kynnsarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan hankintalakiä. Hankintamenettelyt tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa on osittain kevennettyjä verrattuna EU-kynnsarvot ylittäviin hankintoihin. Kansallisen kynnsarvon ylittävissä kilpailutuksissa hankintalaki edellyttää, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi).

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan pääsääntöisesti tarjouskilpailuna avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä, puitejärjestelyä ja suora hankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään ainoastaan hankintalaista ilmenevin erityisin perustein.

Kansallisissa hankinnoissa ehdokkaille on varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen. Tarjousajan pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon kilpailumahdollisuuksien hyväksikäytön ja tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimukset.

8.2 Kilpailutusmenettelyt

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA) siten kuin siitä on erikseen asetuksella säädetty ja kauppa- ja teollisuusministeriön hyväksymissä ilmoituslomakkeissa edellytetty. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus. Ennen saatujen tarjousten käsittelyä arvioidaan tarjouksen jättäneiden yritysten kelpoisuus. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrättyltä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyydettyä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä. Toimittajien löytämiseksi rajoitetusta tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa eli ilmoitusportaalissa (HILMA) siten, kuin ilmoitusmenettelystä on erikseen säädetty ja määrätty edellä avoimen menettelyn yhteydessä mainitulla tavalla.

Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettu-

na valintamenettelynä. Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä hankintalain säädetyin edellytyksin esimerkiksi silloin kun yhtäkään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen. Neuvottelumenettely ei oikeuta muutoin poikkeamaan aidosta kilpailutuksesta eikä saatujen tarjousten tasapuolisesta käsittelystä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteisen neuvottelumenettelyn täydellisempi muoto käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Käytännössä kilpailullinen neuvottelumenettely tulee sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti EU- kynnysarvot alittavissa hankinnoissa. Kilpailullista neuvottelumenettelyn soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa ja menettelyä käsitellään tarkemmin jäljempänä EU- kynnysarvot ylittävien hankintojen kohdalla.

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritemäärät, eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

9 EU- kynnysarvon ylittävät hankinnat

9.1 Yleistä

EU-kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa hankintalaki edellyttää, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmä ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma -ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi). Ilmoituksina tunnetaan ennakoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus, joilla on nimensä mukainen tarkoitus. Hankinnoissa tulee huomioida hankintalain mukaiset ilmoituksen vähimmäismääräajat. Hankintalain tarkoittamissa EU- kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa sovelletaan laissa määrättyjä yksityiskohtaisia menettelytapoja ja toiminta-aikoja.

9.2 Kilpailutusmenettelyt

Avoimien menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Hankinnasta ilmoitetaan julkisten hankintojen sähköisessä ilmoitusportaalissa. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Lisäksi yleensä edellytetään, että kysymyksessä on hankinta, joka voidaan ratkaista vain hinnan perustella ja joissa potentiaalisten tarjousten tekijöiden määrää on suuri. Hankintalaissa mainittu tarjoajien teknisiä, taloudellisia ja muita edellytyksiä koskeva soveltuvuuden arviointi tapahtuu avoimessa menettelyssä vasta tarjousten jättämisen jälkeen.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö tekee hankintailmoituksen julkisten hankintojen sähköisessä ilmoitusportaalissa, josta yritykset saavat tiedon tulevasta hankinnasta. Hankinnasta kiinnostuneet yrityk-

set jättävät ns. osallistumishakemuksen. Hankintayksikkö valitsee ilmoittautuneiden joukosta ne yritykset, jotka täyttävät hankintayksikön hankintalain mukaisesti asettamat vaatimukset.

Hankintayksikkö voi rajoitetun menettelyn yhteydessä ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Lukumäärä tai sitä koskeva vaihteluväli on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vastaavasti hankintayksikkö voi määritellä ehdokkailta vaaditut ominaisuudet noudattaen hankintalain ilmeneviä perusteita. Tarjoajia on kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä, vähintään viisi, todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Rajoitettua menettelyä käytettäessä tarjousajan on oltava vähintään 40 päivää kirjallisen tarjouspyynnön lähettämisestä lukien. Jos hankintayksikkö on aikaisemmin julkaissut ennakoilmoituksen, joka on lähetetty Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon viimeistään 52 päivää ja aikaisintaan 12 kuukautta ennen hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemista, voidaan tarjousaikaa lyhentää.

Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan erityisin perustein suorittaa hankintalain ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteistä neuvottelumenettelyä kehittyneempi käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Sen soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalain mukaisesti. Hankittavaa tavaraa, palvelua tai rakennustyötä ei voida aina määritellä niin tarkoin, että tarjouksen tekijät voisivat antaa hankintayksikölle yksityiskohtaisen tarjouksen. Tällaisissa tilanteissa hankintakilpailu voidaan toteuttaa kilpailullisella neuvottelumenettelyllä. Kilpailuttamisen perustana on hankintayksikön laatima hankinnan tavoitteita ja sisältöä koskeva hankekuvaus, jonka pohjalta kilpailullinen neuvottelumenettely käydään.

Puitejärjestely

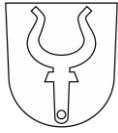
Puitejärjestelynä hankintalain mukaisesti tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritemäärät, eivät ole selvillä hankintakilpailun aikana.

Hankinta ilman kilpailuttamista (suora hankinta)

Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai useammalta toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella. Suora hankinta on sallittu vain hankintalain ilmenevien erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti. Suora hankinta on mahdollista mm. silloin, kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa.

10 Kynnysarvot ylittävistä hankinnoista ilmoittaminen

Hankintalain tarkoittamista kynnysarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava kansallisesti tai EU:n laajuisesti sen mukaan, miten hankintalain mukaisesti annettussa valtioneuvoston asetuksessa

säädetään. Erityisalojen hankintalain tarkoittamissa hankinnoissa ilmoittamisvelvollisuus koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja.

Hankintayksikön on laadittava ja julkaistava EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa ennakoilmoitus/kausi-ilmoitus varainhoitovuonna toteutettaviksi suunnitelluista tavarahankinnoista ja ns. ensisijaisista palveluhankinnoista tuoteryhmittäin sekä olennaiset tiedot kynnysarvon ylittävistä rakennushankkeista, siten kuin hankintalaissa ja -asetuksessa edellytetään.

Hankintayksikön, joka aikoo hankkia tavaraa, palveluja tai toteuttaa rakennushankkeen on julkaistava hankintailmoitus, jossa hanke on yleisellä tasolla yksilöity. Hankintailmoitusten tekemisestä on hankintalaissa samoin kuin sähköistä ilmoituskanavaa koskevassa HILMA -kanavan käyttöä koskevissa ohjeissa yksityiskohtaiset menettelytapaohjeet.

Hankintailmoituksen julkaisussa pienhankinnoissa, kansallisen kynnysarvon ylittävissä ja EU-kynnysarvon ylittävissä käytetään sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdissä taikka omilla Internet-sivuillaan. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu Internetosoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Kansallisten ja EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa tietojen toimittamisessa käytettävien sähköisten välineiden ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tieto- ja viestintäteknologian kanssa.

Hankintayksikön on lähetettävä EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa voittaneesta tarjouksesta jälki-ilmoitus lain edellyttämässä määräajassa. Jälki-ilmoituksen avulla EU:n kilpailuviranomaisilla on mahdollisuus seurata sisämarkkinoiden toimivuutta.

11 Sopimus

Hankinnasta tehtävä sopimus tehdään noudattaen sopimuksen tekemistä koskevia voimassa olevia yksityisoikeudellisia säännöksiä, kuten oikeustoimilakia. Hankintalaki edellyttää, että hankintapäätöksen tekemisen jälkeen laaditaan kirjallinen sopimus. Hankintasopimusten ollessa yksityisoikeudellisia sopimuksia, hankintojen kilpailuttamiseksi ja sopimusten laatimisen helpottamiseksi niiden yhteydessä voidaan käyttää alan yleisiä sopimusehtoja, kuten julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja JYSE 2014, rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja YSE 1998, konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE 1995, valtion tietokonehankintojen yleisiä sopimusehtoja VYSE tai IT-2010 ja muita asianomaista hankintatehtävää koskevia sopimusehtoja.

Myyjälle voidaan poikkeuksellisesti myöntää ennakkoa suoritettavasta maksusta. Ennakko on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on tarvittaessa vaadittava riittävä vakuus.

Hankintasopimuksen veloitteiden täyttämiseksi hankintayksikkö voi tarvittaessa vaatia vakuuden. Tästä pitää maininta tarjouspyyntöasiakirjoissa, kuten muistakin sopimusehdoista.

Tavaraa vastaanottaessa on sen määrä, laatu ja kunto viipymättä tarkistettava. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot.

12 Erinäiset määräykset

Tarjouksen, hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavaran tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta- asioissa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa ja hallintolaissa.

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuus riippuu hankinta-asian käsittelyvaiheesta. Asiakirjojen julkisuudessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain säännöksiä. Hankintaviranomainen ei saa ilman asianosaisen suostumusta käyttää oikeudettomasti tietoja, jotka liittyvät tarjouksen tehneen elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuuteen.

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä eli niin sanottu tilaajavastuulaki (1233/2006) tuli voimaan 1. tammikuuta 2007. Lain mukaan tilaajan tulee ennen vuokra-työvoiman käyttöä koskevan sopimuksen tai alihankintasopimuksen tekemistä pyytää sopimuspuoleltaan selvitys lakisääteisten velvoitteiden noudattamisesta ja sovellettavista työehdoista. Selvitysvelvollisuuden laiminlyönnistä voi seurata laiminlyöntimaksu. Tilaajavastuulaissa tilaajalla tarkoitetaan sitä, joka käyttää vuokrattua työntekijää tai jonka työtiloissa tai työkohteessa työskentelee alihankintasopimukseen perustuvaa työvoimaa.

